

Klas Torstensson in het Muziekgebouw

ZA 1 SEP
DO 4 OKT

Redskap (1976)
Pocket Size Violin Concerto (2010) Aria van Anna uit:
Expeditionen (1999)
Lantern Lectures, Volume IV (2002) *Self-portrait with percussion* (2006)

DO 22 NOV
WO 12 DEC

Prelude & Encores (2012)
Nieuw werk voor 5 elektrische gitaren en 10 koperblazers (wereldpremière)

DO 20 DEC
DO 10 JAN
ZA 26 JAN

Urban Songs (1992)
Four Brass Links (2003)
Nieuw werk voor David Kweksilber Big Band (wereldpremière)

DO 7 FEB
DO 11 APR

Licks & Brains II (1988)
Nieuw werk voor New European Ensemble (wereldpremière)

ZA 25 MEI
ZO 26 MEI

Vioolconcert (2010)
Klas Torstensson te gast in serie Open je Oren! (8+)

Mogelijk gemaakt door Fonds Podiumkunsten
www.klastorstensson.com

COMPONIST KLAS TORSTENSSON
COMPOSER IN RESIDENCE

OP EXPEDITIE MET KLAS TORSTENSSON

ESSAY SASKIA TÖRNQVIST FOTOGRAFIE ERIK VAN GURP

Er zijn mensen die in hun eentje de hoogste bergen beklimmen of door de diepste zeegrotten duiken. Er zijn pubers die alleen de wereld rondzeilen. En er zijn componisten die expeditie ondernemen door ongerepte klanklandschappen. Zo'n componist is Klas Torstensson. Vaak bungelde hij aan kliffen, doolde door verstilde vlakten en trotseerde rukwinden. En dat alles terwijl hij 'gewoon' thuis op zolder zat te werken. Het heeft hem een ongelooflijk sterk en rijk oeuvre opgeleverd; wereldwijd gespeeld, geprezen en gelauwerd.

Klas Torstensson (1951) is geboren en getogen in Zweden. Dit seizoen is hij componist in residence bij Muziekgebouw aan 't IJ. Al woont Torstensson sinds 1973 in Nederland, vaak is in zijn muziek het Zweden van zijn jeugd te horen. Een universum van sneeuw en ijs: weerbarstig en toch kraakhelder.

Om tot zijn composities te komen heeft Torstensson niet alleen heldenmoed nodig, maar ook een monnikentalent. "Ik ben – denk ik – de langzaamst werkende componist die er is", merkte hij eens op. Over een compositie van krap een half uur doet hij al gauw een jaar. Pas nadat hij de globale vorm, het karakter en de motoriek van een stuk op papier heeft geschetst, noteert hij exacte toonhoogten, de instrumenten en de voor die instrumenten uitgewerkte muziek. Nergens verliezen zijn partituren, die wemelen van details en speel-aanwijzingen, de grote lijnen uit het oog. En zo klinkt ook zijn muziek: als een groots gebaar dat je meesleurt op avontuur. Weerstand bieden is geen optie.

Luisteren naar Torstenssons muziek is een sterk zintuiglijke, soms zelfs hallucinerende ervaring. Heftige slagwerkerupties kaatsen door de ruimte, machtige blazerspassages doen harde windvlagen opsteken en hoge klankwolken van strijkers en houtblazers toveren de wonderlijkste kleurschitteringen op het netvlies. En dan is er nog de stilte. Bij Torstensson klinkt deze in talloze gradaties: fluisterend, knisperend en dreigend, als in het oog van een orkaan. Toch

klinkt naast de fysieke drive van oudere werken als *Barstend IJs* (1986) of *Stick on Stick* (1990) nog een andere, lyrische dimensie. Die manifesteerde zich voor het eerst duidelijk in zijn opera *De Expeditie* uit 1999, over de noodlottige Noordpooltocht van de Zweedse ontdekkingsreiziger Salomon August Andrée. Aan het eind van het werk, waarin de achtergebleven geliefde van expeditielid Nils Strindberg in gedachten haar hart laat sterven in ijs en sneeuw, klinkt een onthutsende gevoelsuitbarsting van een vrouw die zich voor goed verlaten weet. Hiermee baande Torstensson zich een weg naar tomeloze schoonheid en ontroering. Torstensson: "Uiteindelijk gaat alles over de liefde. En de dood."

Vanuit diezelfde gedachte weet Torstensson in zijn meer recente werk steeds weer gevoelige snaren te raken. Zo duiken er in *Self-portrait with percussion* (2006) hemeltergend fraaie akkoordprogressies op die zelfs een doorgewinterde recensent pijn in de hartstreek bezorgden. In *Fastlandet* (2007) leidt heftige muziek vol kosmische krachten naar een eenzame lokroep van een althobo, omgeven door doodse stilte. En dan is er nog het briljante *Vioolconcert* (2010), waarin de soliste wegzweeft in gedroomde Scandinavische volksmelodieën. "Gesublimeerde heimwee", noemt Torstensson dat.

Uiteindelijk gaat alles over de liefde en de dood

Al lijkt zijn muziek te gaan over de confrontatie van de nietige mens met de immense natuur, toch laat het hele verhaal zich ook andersom vertellen. Want vormen al die pieken, dalen, kleurschitteringen en stille vlaktes niet eigenlijk het landschap van een menselijke ziel? Op expeditie met de muziek van Klas Torstensson.

Saskia Törnqvist is publicist, musicoloog en musicus